

دانش جواهرسازی و شناخت سنگ ها

نویسندگان:

استاد: مهرسادات آینه ساز

استاد: نگاه نوین

استاد: شبنم خوشبو

با نظارت علمی: مهندس نفیسه حاج قاسم، مهندس علیرضا حاج قاسم،
مهندس سعید پسران شریف، مهندس علیرضا دانشمند و مهندس میلاد صلاقی

طراح جلد: مهندس سعید بای

کسی که می خواهد زندگی کنه بگذره کند و کسی که دست از بگذره برده آن هم د جهانی که هستی آن مرطوبه بگذره است استحقاق تنه بماند ندارد
(آوه لغت متر)



سرشناسه	: انیسمساز، مهر سادات، ۱۳۴۷-
عنوان و نام پدیدآور	: دانش جواهر سازی و شناخت سنگ ها/ نویسندگان مهر سادات انیسمساز، پگاه نوین، متین خوشه چین؛ با نظارت علمی نفیسه حاج قاسم... [و دیگران].
مشخصات نشر	: تهران: یاد عارف، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۲۱۱ ص.: مصور (رنگی).
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۶۷۹۲-۴۵-۵
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: با نظارت علمی نفیسه حاج قاسم، حامد رضا حاج قاسم، سعید پسران شریف، علیرضا دانشمند، میلاد صادقی.
یادداشت موضوع	: کتابنامه: ص. ۲۱۱. زیور سازی Jewelry making سنگ های قیمتی Precious stones گوهر تراشی Glyptics
شناسه افزوده	: نوین، پگاه، ۱۳۶۴-
شناسه افزوده	: خوشه چین، متین، ۱۳۶۱-
شناسه افزوده	: حاج قاسم، نفیسه، ۱۳۷۸-
رده بندی کنکره	: TT۲۱۲
رده بندی دیویی	: ۷۳۹/۲۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۷۲۷۷۲۷
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیپا

دانش جواهر سازی و شناخت سنگ ها

نویسندگان: استاد سرکار خانم مهر سادات آئینه ساز - استاد سرکار خانم پگاه نوین

استاد جناب آقای متین خوشه چین

با نظارت علمی: سرکار خانم مهندس نفیسه حاج قاسم، جناب آقای مهندس حامد رضا حاج قاسم،

مهندس سعید پسران شریف، مهندس علیرضا دانشمند و مهندس میلاد صادقی

طراح جلد: مهندس سعید بای

ناشر: انتشارات یاد عارف

سال چاپ: زمستان ۱۴۰۰

نوبت چاپ: اول

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۹۵۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۷۹۲-۴۵-۵

تلفن انتشارات: ۰۲۱-۶۶۴۰۱۸۷۸-۶۶۴۰۵۰۷۳ همراه ۰۹۱۲۴۳۴۲۷۴۱

فهرست مطالب

۱۵	مقدمه
۱۶	جواهرسازی چیست؟
۱۸	جواهر در تاریخ ایران
۲۲	طلا
۲۳	نقره
۲۵	میزکار جواهرسازی
۳۲	دستگاه ذوب هواگاز
۳۶	ساخت یک حلقه ساده
۴۸	تهیه کردن تجهیزات مناسب
۴۹	نکات و ترفندهایی برای تهیه طلای آب شده
۱۵۲	طراحی توسط نرم افزار ها
۱۵۲	گام های اولیه در طراحی جواهرات
۱۵۳	ایده پردازی در طراحی جواهرات
۱۵۳	منابع ایده پردازی در طراحی جواهرات
۱۵۴	طراحی و باز طراحی
۱۵۴	طراحی جواهر
۴۹	خلاقیت و نوآوری در طلا سازی
۵۲	اهمیت کار آفرینی در حوزه طلا سازی
۵۲	کمپانی آمریکایی در زمینه جواهرات Tiffany

مقدمه

امروزه و در جهان پیوسته در حال پیشرفت، شرط لازم و تعیین کننده رشد و پیشرفت در صنعت جواهرسازی و طراحی زیورآلات عبارتست از داشتن نگاهی عمیق و تخصصی و در عین حال نوآورانه در تمامی بخش های هنر اصیل و قدمت دار طراحی جواهر و زیورآلات.

طراحی یکی از گلوگاه های اصلی صنعت طلاسازی به شمار می آید. برای بهبود وضع تولید طلا سازندگان و کارخانه داران باید بیشتر به بحث طراحی توجه کنند. در شغل طلا و جواهر سازی چیره دستی و خلاقیت و نوآوری در ساخت و گرفتن سفارش بیشتر می تواند در ارتقاء کارآفرینی تاثیر گذار باشد. خلاقیت در طراحی جواهرات باعث ایجاد فرصت های سود آوری خواهد شد در این راستا شناخت اینکه به دنبال چه مهارت ها و استعدادهایی باید بود تا بتوان طرح جدیدی را در این حوزه رقم زد در مبحث کارآفرینی موثر خواهد بود، زیرا برای داشتن یک کسب و کار موفق عواملی همچون ایده های خلاقانه در طراحی و بهره گیری از ایده ها و تکنیک ها دانش راهبردها و منابع و استراتژی های قوی بازاریابی و تفکر خلاق باعث رسیدن به سودآوری در این عرضه می شود.

دو فلزی که در راستای کتاب به آنها پرداخته می شود طلا و نقره است.

طلا، فلزی که از گذشته های دور به دلیل پاکی و درخشندگی و رازی که از زیبایی و جاودانگی اش تحمل می کند توجه انسان های زیادی را به خود داشته است.

گویی این میل انسان به جاودانگی بوده که مجذوب این فلز زیبا می شود و خواهان این است که ناتوانی فیزیک خویش را در جاودانگی بر عنصری دیگر در این کره خاکی به جا بگذارد تا طلا این فلز زیبا سوی آدمی به خود گیرد و با دستان انسان عجین شده و حامل پیامی از ذات او باشد.

و همانا خلاقیت انسان در پیوند دادن این فلز با سنگ های حیرت انگیز سببی دیگر برای گره خوردن دوباره او با بطن طبیعت است و خلق زیبایی اثر هنری اش در تعامل با سنگ و فلز نقره که در جایگاهی پایین تر از طلا قرار گرفته ولی این دلیلی بر کم بها بودن آن نیست. آنچه که این دو را از هم متمایز می نماید تنها از لحاظ رنگ آنها نمی باشد بلکه هر کدام از این دو حاوی خصوصیات متفاوت در ماهیت خود می باشند.

آنچه که همواره جذاب است میل ترکیبی نقره با اکسیژن می باشد که از جهاتی نیز با این خصوصیت زیباتر نیز می گردد چه بسا که در دستان هنرمند یک جواهرساز خوش ذوق می تواند عرصه تاخت و تاز

رنگ‌ها شود، گویی که او مداد مشکی به دست گرفته و گوشه و کنار نقره مزین به نقش و نگاری زیبا را سیاه قلم می‌کند.

ابزار کار جواهرسازی رکنی دیگر در خلق اثر هنری او می‌باشد. اینکه چه ابزاری را انتخاب کند تا در جهت پیشبرد هدفش او را یاری رساند قسمتی دیگر از کار او می‌شود. بهره‌گیری از لوازم در راستای شکل دادن و فرم بخشیدن به فلز به حس کنجکاوی و استعداد جواهرساز بازمی‌گردد که لوازم را ساخته و پرداخته و در راستای هدفش به کار گیرد. به همین منظور قسمت از کتاب به معرفی ابزار مورد نیاز نیز پرداخته شده است.

شناخت قابلیت فلزات در ساخت و ترکیب آنها با یکدیگر و در هماهنگی قرار گرفتن با سنگ‌ها و استفاده از ابزار مناسب در جهت ساخت جواهری زیبا و خلق اثری ناب برگرفته از ذهن خلاق جواهر ساز است که طبیعت را در مقیاسی کوچک در داستان ما قرار می‌دهد.

برای رسیدن به خلق اثری زیبا با خواننده همسو شوید و با شناخت قابلیت فلزها و کارایی ابزارها در تمامی مراحل ساخت، جز به جز آشنا شوید.

همواره سببی بر این بوده که از کلمات و جملاتی استفاده شود که در اقتضای کلمات بتوان با خواننده همسو شده و در مسیر ساخت او را همراهی نمود تا در پایان به دست ساخته‌هایی زیبا منتهی گردد که حاصل تلاش و دانش باشد و تحریک ذهن هنرمند برای ساخت و پرداخت جواهراتی زیبا با استفاده از به کار بردن نمونه‌هایی برای ساخت و همراهی کردن خواننده در طول مسیر ساخت.

جواهرسازی چیست؟

جواهرات به گونه‌ای از زیورآلات گفته می‌شود که حتما در آن سنگ‌های گرانبها به کار رفته باشد. در واقع جواهرات از همان خانواده زیورآلات هستند. لزوما هر چیزی که از طلا و سنگ‌های گرانبها ساخته شده باشد، زیورآلات نیست، مانند کره جواهر نشان که در موزه ملی جواهرات نگهداری می‌شود. درست است که جزو خانواده جواهرات هستند، اما چون قابل حمل نیست نمی‌توانیم به آن زیورآلات بگوییم. در زیورآلات رابطه انسان - محصول خیلی اهمیت دارد. بعضی از آثار از لحاظ استفاده کردن خیلی مشکل هستند و به صورت مقطعی استفاده می‌شوند.

هنر جواهرسازی هزاران سال قدمت داشته و به زمانی باز می‌گردد که تمدن‌های باستانی به منظور استفاده‌های تزئینی، اقدام به ساخت جواهرات کردند. در گذشته جواهرسازی کاربرد‌های فراوانی داشت که از مهم‌ترین آنها می‌توان به استفاده تزئینی و نمایش سنگ‌های قیمتی، ابراز ایمان و عقیده، نشان دهنده موقعیت اجتماعی اشاره کرد. پرکاربردترین نوع جواهرسازی برای مقاصد سلطنتی مورد استفاده

قرار می گرفت و از قیمتی ترین و زیباترین جواهرات در تاج های پادشاهی و خانواده سلطنتی استفاده میشد.

در طی سال ها کشف مستمر سنگ های جدید، فلزات گرانبها و مواد تزئینی، آمیخته با پیشرفت ابزار جواهر سازی و متالورژی، موجب شده هنر جواهر سازی دیگر به یک قشر خاص (قشر مرفه جامعه) متعلق نبوده و هر کس از هر طبقه اجتماعی امکان دسترسی به جواهرات ظریف و زیبا را داشته باشد.

تاریخچه فلزات در جواهر سازی

هنر جواهر سازی هزاران سال قدمت داشته و به زمانی باز می گردد که تمدن های باستانی به منظور استفاده های تزئینی، با استفاده از ابزار جواهر سازی اقدام به ساخت جواهرات کردند. در گذشته جواهر سازی کاربرد های فراوانی داشت که از مهمترین آنها می توان به استفاده تزئینی و نمایش سنگ های قیمتی، ابراز ایمان و عقیده، نشان دهنده موقعیت اجتماعی اشاره کرد. پر کاربرد ترین نوع جواهر سازی برای مقاصد سلطنتی مورد استفاده قرار می گرفت و از قیمتی ترین و زیباترین جواهرات در تاج های پادشاهی و خانواده سلطنتی استفاده میشد.

هنر جواهر سازی در کنار هنر های دیگر دوره هخامنشیان نمایانگر شکوه و عظمت امپراطوری کوروش کبیر و جانشینانش بود. نقوش و نمادهای منقوش بر جواهرات و زیور آلات دوره هخامنشیان، در واقع نموداری از پیشینه ی باورها و اعتقادات کهن ایران باستان است که در قالب هنر عصر هخامنشیان خلاصه می شود. کاربرد این مفاهیم نمادین در هنر جواهر سازی این دوره، متأثر از عناصر فرهنگی، دین، مذهب و اساطیر ادوار قبل و نیز تأثیر پذیری از مناطق همجوار امپراطوری هخامنشیان است. نمونه هایی از این آثار مانند دست بندها، گردن بندها و گوشواره ها در موزه بریتانیا، مهبو، بوستون و لوور، مشخص گردید که بازتاب باورها و اعتقادات در قالب مفاهیم نمادین در هنر آن دوره به ویژه هنر جواهر سازی به روشنی دیده می شود. شاهد این ادعا نقوش و مفاهیم نمادینی است که به کرات در آثار هنری هخامنشیان می توان دید، از جمله استفاده از شیر - دال (گریفین) که یک موجود ترکیبی است در دستبند یا بازوبند، نمایش فروهر در قالب گردنبند و همچنین استفاده از خدای بس در گوشواره و آویزهای تزئینی است. در زمان های گذشته ولی نه چندان دور، ایده اولیه^۱، توسط هنرمند، به شیوه کاملاً

¹ Concept

ستی و دستی توسط ابزار دست روی فلز نقره یا موم، طرح ریزی و سپس قالب سازی میشد و در پایان با طی همین مراحل ساده، کار حاصل برای فرایند تولید انبوه وارد مراحل دیگر تولید می شد. مبادرت به این امر نیازمند مهارت، تجربه، هنر و دقت بالایی بود و صد البته زمان بسیار زیاد می باشد. قدمت استفاده از فلزات در جواهرسازی به هزاران سال پیش و آغاز تمدن بشری بازمیگردد. بیش از ۶۰۰۰ سال پیش از میلاد مسیح، اجداد باستانی ما در بین النهرین، مصر، یونان و روم برای مصارف گوناگون یکی از آنها جواهرسازی است، از انواع فلزات استفاده می کردند. در ابتدا از آهن و طلا در این هنر استفاده میشد که با گذشت سالها و کشف مس و نقره کم کم تنوع فلزات در ساخت جواهرات بیشتر شد.

جواهر در تاریخ ایران

از دیرباز بشر به دنبال تکامل جسمی و روانی در پی نمایش دادن احساسات و درونیات خود به اشکال مختلف بوده تا در این مسیر زیورآلات از جنبه های متمایز کننده شخصیتی همیشه اهمیت ویژه ای داشته است آثاری که از ۲۰۰ تا ۱۰۰۰۰ سال پیش از میلاد (دوره پارینه سنگی) به دست آمده این مهم قابل توجه بوده است.

در این دوران از غارهای ارتفاعات زاگرس مهره هایی از جنس استخوان، سنگ های رنگی، صدف و چوب به دست آمده که نشانه هایی از کاربرد زیورآلات در عصر پارینه سنگی در فلات ایران می باشد.

جیرفت

پس از کشفیات جدید در سال ۱۳۸۰ در اطراف جیرفت باستان شناسان موفق به کشف و تمدن جدید با قدمت زیاد (از ۱۰ تا ۴۰ هزار سال پیش از میلاد) شدند که آثار تمدن و پیشرفت در آن غیر قابل انکار بود که به واسطه این کشف تاریخ تمدن باید از نو نگاشته شود در بررسی های جدید بر روی الواح سومری و تطابق آنها با تمدن تازه یافته این نکته روشن شد که شهری به نام آراتا در ناحیه هوروم ((احتمالا هرمز)) کوه هرمز در شمال بندرعباس یا همان جیرفت وجود داشته که به تصور سومریان بهشت سنگ های قیمتی بوده است.

مهره ها و وزنه های مکشوفه در جیرفت دلیل این مدعاست که برای وزن کردن دقیق این سنگ های قیمتی به کار برده می شد و این خود نیز بیانگر ارزش و اهمیت زیورآلات در دنیای باستان و تجارت این اقلام در آن دوران است ولی متأسفانه آثاری از زیورآلات آن دوره به دست نیامده است.